

Hoe denken zelfstandigen over een arbeidsongeschiktheidsverzekering?

Rapportage

Kenmerk: 20107

Juni 2015



Inhoudsopgave

Inleiding	3
Conclusies	5
Resultaten	
Huidige voorziening	7
Verplichtstelling	14
Oplossingen verplichtstelling	17
Steekproef en verantwoording	21

Geschreven voor



Geschreven door



Julietta Wesel

Onderzoeker
Julietta@totta.nl
020 - 514 13 20



Martine van Doornmalen

Senior projectmanager
Martine@totta.nl
020 - 514 13 20

Inleiding

Achtergrond

Het aantal ZP'ers is de laatste jaren hard gestegen. Continuïteit in werk en inkomsten is voor hen van belang. Dit laatste geldt ook als er sprake is van ziekte of arbeidsongeschiktheid. Daarom zijn belangenbehartigers van zelfstandigen benieuwd naar de mening van hun achterban over (het verplicht stellen van) de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

De volgende partijen nemen deel aan het onderzoek:

- FNV Kiem
- FNV Mooi
- FNV Zelfstandigen
- NVJ
- Platform Zelfstandige ondernemers
- ZZP Nederland

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht krijgen in de mening van zelfstandigen over de (mogelijke verplichtstelling van de) arbeidsongeschiktheidsverzekering.

In het rapport beschrijven we de resultaten van dit onderzoek.



Conclusies

Conclusies

ZP-ers zijn zich bewust van de risico's van arbeidsongeschiktheid



Zorgen over het wegvallen van inkomen zijn bij ZP-ers aanwezig. Zes op de tien ZP-ers maakt zich hier wel eens zorgen over. Deze zorgen zijn niet verrassend, aangezien de financiële gevolgen groot zijn. Als het inkomen weg zou vallen, heeft meer dan de helft op de langere termijn een (zeer) groot probleem. 30% heeft een verzekering afgesloten. Zij kiezen vaak voor een ruime dekking: een korte wachttijd, een lange dekkingsduur, een hoge dekking en beroepsgrondslag. 8% heeft een alternatieve dekking (broodfonds, UWV). Van de ZP-ers zonder verzekering, geeft 34% aan geen verzekering nodig te hebben. (gezinsinkomen, buffer).

Prijs en mismatch op wensen van ZP-ers zijn belangrijkste redenen dat ZP-ers zich niet verzekeren

86% van degenen die geen verzekering hebben, heeft zich hier wel in verdiept; slechts 6% wil zich onder geen voorwaarde verzekeren. Er zijn verschillende redenen waarom ZP-ers zich niet hebben verzekerd bij een verzekeraar. De drie belangrijkste redenen hebben te maken met het huidige aanbod in de markt. De kosten van de verzekering staat daarbij met stip bovenaan. Daarnaast vinden ZP-ers verzekeringen te complex en hebben ze niet altijd vertrouwen in de verzekeraars.



Meeste ZP-ers zijn tegen een verplichte arbeidsongeschiktheidsvoorziening: deze is te duur

De meerderheid van de ZP-ers is tegen een verplichtstelling van de arbeidsongeschiktheidsverzekering. De belangrijkste reden is dat deze verzekering te duur is voor ZP-ers. Daarnaast speelt ook het ondernemerschap mee: ZP-ers willen hun eigen risico's kunnen bepalen. Wat opvalt is dat slechts 9% aangeeft dat verplichting schijnzelfstandigheid/verdringing op zou lossen. Toch is er ook een groep die voor verplichting is. Zij vinden vooral dat ZP-ers grote risico's lopen en dat ze dat zelf onderschatten.

Door diversiteit in behoeften (omvang en aard van dekking) lijkt een uniforme regeling niet haalbaar

Als we alle ZP-ers naar hun ideale verzekering vragen, blijkt dat de meningen hierover verdeeld zijn. Belangrijk is dat er ruimte moet zijn voor persoonlijke keuzes. ZP-ers zijn ook verdeeld over wie een verplichte verzekering zou moeten uitvoeren en welke risicodeling plaats zou moeten vinden. Een grote meerderheid van de ZP-ers geeft aan dat het lastig is om hun tarief te verhogen. Oplossingen waarbij opdrachtgevers zouden meebetalen worden niet relevant geacht.



Resultaten

Huidige voorziening

ZP-ers zijn zich bewust van de risico's van arbeidsongeschiktheid

Over het algemeen maken ZP-ers zich geen grote zorgen over het risico van het wegvallen van hun inkomen bij ziekte of een ongeval. Toch is het wel een onderwerp wat speelt, aangezien bijna de helft van de ZP-ers zich hier enige zorgen over maakt.

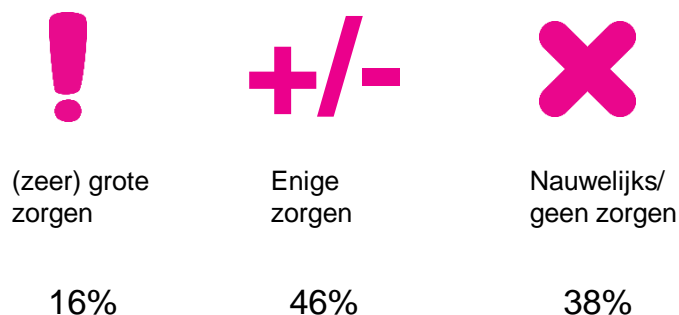
Deze zorgen zijn niet verrassend, aangezien de financiële gevolgen groot zijn. Een derde van de ZP-ers heeft een (heel) groot probleem op korte termijn wanneer hun inkomen weg zou vallen. Op de lange termijn geeft zelfs meer dan de helft van de ZP-ers dit aan.

ZP-ers met een hoger eigen inkomen maken zich minder vaak zorgen over het risico van het wegvallen van hun inkomen. Voor hen zijn ook de financiële problemen minder groot. ZP-ers met een lager inkomen maken zich vaker zorgen en hebben dan ook een groter financieel probleem.

Wat opvalt is dat ZP-ers met een heel laag inkomen (<10.000 euro) verdeeld zijn: een deel maakt zich veel zorgen en heeft een groot probleem en een ander deel maakt zich weinig zorgen en heeft dan ook een klein/geen probleem.

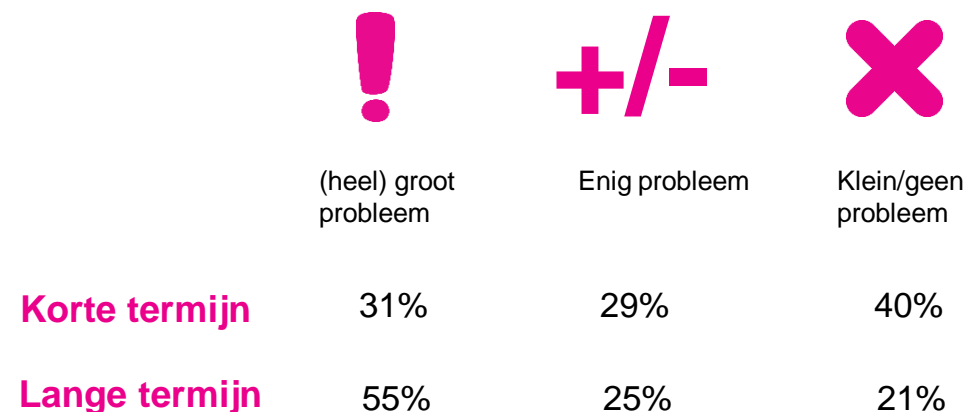
In hoeverre maak je je zorgen over het risico dat je inkomen minder wordt of wegvalt bij ziekte of na een ongeval?

Basis: Iedereen (n=6151)



Stel dat je inkomen weg zou vallen door ziekte of na een ongeval. In hoeverre zou dat voor jou/jouw gezin een financieel probleem zijn?

Basis: Iedereen (n=6151)



30% van de ZP-ers heeft een verzekering afgesloten, 86% van niet-verzekerden verdiept zich er wel in

Ruim een derde van de ZP-ers heeft een voorziening getroffen voor ziekte of arbeidsongeschiktheid: met name via een verzekeraar (30%).

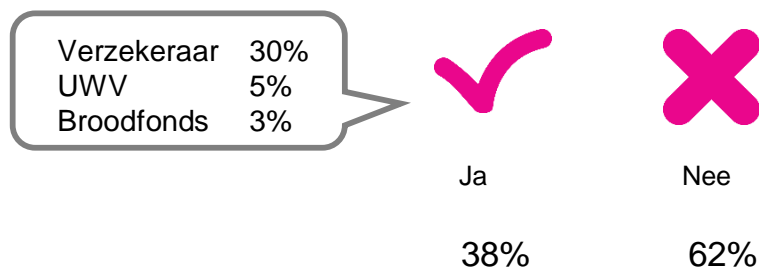
Hoe hoger het inkomen van de ZP-er, hoe vaker men een verzekering heeft afgesloten (topinkomen: 55%).

De meeste ZP-ers die niet verzekerd zijn, hebben zich hier wel in verdiept. Zo hebben ongeveer vier op de tien ZP-ers wel eens een offerte opgevraagd bij een verzekeraar en/of informatie bekeken.

Wat opvalt is dat hogere inkomens vaker een offerte hebben opgevraagd dan lagere inkomens.

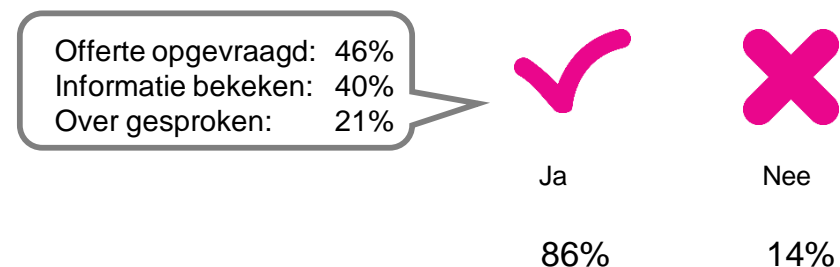
Heb jij een voorziening getroffen voor ziekte of arbeidsongeschiktheid?

Basis: Iedereen (n=6151)



Heb je je wel eens verdiept in een arbeidsongeschiktheidsverzekering bij een verzekeraar?

Basis: Niet verzekerd bij een verzekeraar (n=4313)



Verzekerde ZP-ers kiezen voor ruime dekking

De meeste verzekerden hebben een pakket dat veel risico uitsluit. Zo hebben zij een korte wachttijd (minder dan 3 maanden), een lange dekking (meer dan 10 jaar) en een beroepsgrondslag. De hoogte van de dekking verschilt, echter de meerderheid heeft een dekking van minstens 50%.

Wat opvalt is dat hogere inkomens wat betreft de wachttijd een minder 'veilig' profiel kiezen: zij hebben vaker een langere wachttijd. Wel hebben zij vaker een langere dekking en een beroepsgrondslag dan lagere inkomens.

Opvallend is dat lage inkomens (tot € 40.000) vaker niet weten wat de kenmerken van hun huidige verzekering zijn.

Wat zijn de kenmerken van uw huidige verzekering?

Basis: Verzekerd bij een verzekeraar (n=1838)



Wachttijd

Tot 1 maand:	31%
1 – 3 maanden:	38%
3 – 6 maanden:	15%
6 maanden – 1 jaar:	9%
1 – 2 jaar:	4%
> 2 jaar:	0%
Weet ik niet:	2%



Dekking

< 3 jaar:	9%
3 – 5 jaar:	9%
5 – 10 jaar:	9%
> 10 jaar:	57%
Weet ik niet:	16%



Hoogte dekking

Tot 50%:	24%
50% - 70%:	41%
>70%:	29%
Weet ik niet:	7%



Grondslag

Gangbare arbeid:	6%
Passende arbeid:	24%
Beroep:	57%
Weet ik niet:	13%

Verzekering is te duur, maar ook complex en het vertrouwen in verzekeraars mist

Er zijn verschillende redenen waarom ZP-ers zich niet hebben verzekerd bij een verzekeraar. De drie belangrijkste redenen hebben te maken met het huidige aanbod dat er is. De kosten van de verzekering staat daarbij met stip bovenaan. Daarnaast vinden ZP-ers verzekeringen te complex en geven ze aan geen vertrouwen in verzekeraars te hebben.

Een derde van de niet verzekerden geeft aan geen verzekering nodig te hebben vanwege financiële redenen (andere buffers, gezinsinkomen, ZP inkomen is beperkt)

Hogere inkomens (vanaf € 60.000) geven vaker aan een verzekering te complex te vinden (26%), geen vertrouwen in verzekeraars te hebben (25%) en eigen buffers te hebben (27%). Ook geven zij vaker aan dat de kans klein is dat ze arbeidsongeschikt worden (14%) en zijn zij vaker niet toegekomen aan een verzekering (11%).

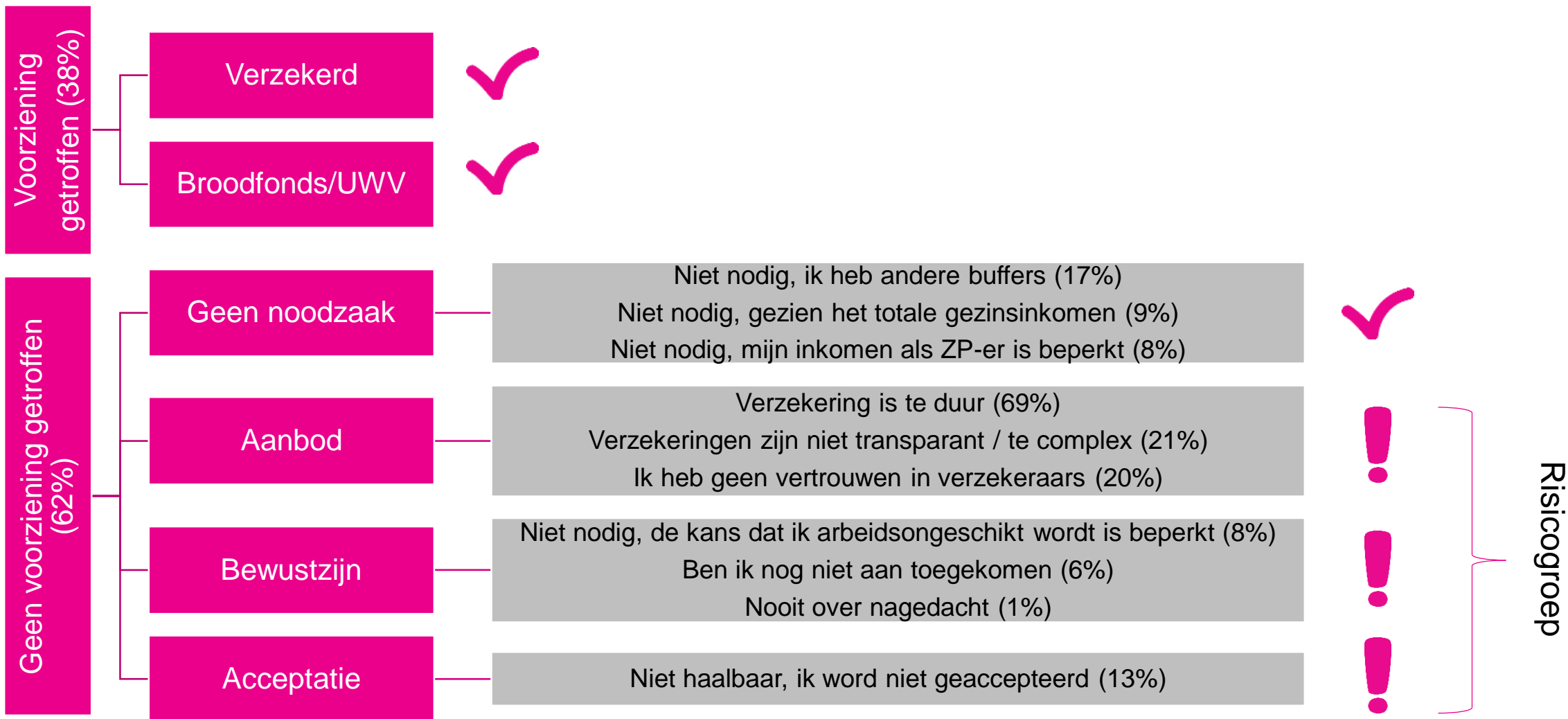
Lagere inkomens (€ 10.000 tot € 40.000) geven vaker aan dat de verzekering te duur is (73%). Voor inkomens tot € 10.000 is het vaker niet nodig gezien het totale gezinsinkomen (13%) en omdat hun inkomen als ZP-er beperkt is (30%).

Waarom ben je niet verzekerd bij een verzekeraar?

Basis: Niet verzekerd bij een verzekeraar (n=3594)

1. Verzekering is te duur (69%)
2. Verzekeringen zijn niet transparant / te complex (21%)
3. Ik heb geen vertrouwen in verzekeraars (20%)
4. Niet nodig, ik heb andere buffers (17%)
5. Niet haalbaar, ik word niet geaccepteerd (13%)
6. Niet nodig, gezien het totale gezinsinkomen (9%)
7. Niet nodig, mijn inkomen als ZP-er is beperkt (8%)
8. Niet nodig, de kans dat ik arbeidsongeschikt wordt is beperkt (8%)
9. Ben ik nog niet aan toegekomen (6%)
10. Nooit over nagedacht (1%)

Van de ZP-ers zonder voorziening heeft een derde dit niet nodig, de restgroep noemt voornamelijk redenen m.b.t aanbod, maar ook wat betreft bewustzijn en acceptatie



Aanbod lijkt nu niet te matchen. Het moet goedkoper en beter aansluiten bij behoeften

De vraag is in hoeverre en onder welke voorwaarden de groep zonder voorzieningen bereid is zich wel (vrijwillig) te verzekeren. Hierbij komen bovenal financiële argumenten naar voren. Bijna de helft geeft aan dat de verzekering goedkoper zou moeten zijn. Een kwart zoekt de oplossing in andere financiële maatregelen, zoals meer inkomen of een fiscale stimuleringsmaatregel.

Wat opvalt is dat de kosten van de verzekering beduidend vaker wordt genoemd als randvoorwaarde om tot verzekering over te gaan dan een hoger inkomen. Dit kan er op wijzen dat vooral de gepercipieerde prijs een issue is.

Wat zou voor jou de belangrijkste reden zijn om je wel (vrijwillig) te verzekeren?

Basis: Geen voorziening getroffen, maar deze is wel nodig (n=3189)



We zagen al eerder dat als ZP-ers zich verzekeren, dat ze kiezen voor een uitgebreide (kostbare) dekking. Dit is opvallend, aangezien de kosten een belangrijke rol spelen. Is er wel voldoende differentiatie in het aanbod en zijn mensen hier bekend mee?

Naast deze financiële argumenten geeft een deel van de ZP-ers aan dat de verzekering beter aan moet sluiten op hun wensen.

Slechts 6% van deze groep geeft aan zich onder geen beding te willen verzekeren.

Hogere inkomens (vanaf € 60.000) geven vaker aan dat ze zich wel zouden verzekeren wanneer de verzekering beter bij hen zou aansluiten (18%). Inkomens tot € 20.000 geven vaker aan zich te willen verzekeren als ze meer inkomen zouden hebben (27%)

De topinkomens (vanaf 80.000 euro) geven vaker aan dat ze zich in geen geval vrijwillig zouden verzekeren (17%).

Van de groep die al wel een voorziening heeft (via het UWV of een broodfonds) of deze niet nodig heeft, geeft 24% aan zich onder geen beding te willen verzekeren.

Resultaten

Verplichtstelling

Meeste ZP-ers willen geen verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering

Een meerderheid van de ZP-ers vindt dat ze niet verplicht gesteld moeten worden om zich te verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid. Eén op de drie ZP-ers is voorstander van verplichtstelling.

Ondanks dat in vrijwel alle sectoren de meerderheid tegen verplichting is, zijn ZP-ers werkzaam in zware beroepen relatief gezien vaker voor verplichting. Dit is het sterkst in de bouw: hier is 49% voor en 47% tegen verplichting.

Wat betreft de inkomensgroepen zijn er 2 trends te zien:

- Inkomens lager dan € 20.000 zijn relatief vaker tegen verplichting (63%). Dit zijn enerzijds degenen die geen verzekering nodig hebben (vanwege andere inkomens/buffers) en anderzijds degenen die het niet kunnen betalen.
- De hogere inkomens zijn relatief gezien vaker tegen verplichting (68% in de groep > € 80.000). Voor hen is de voornaamste reden dat ze hun vrijheid willen behouden als ondernemer.

Vind jij dat ZP-ers verplicht zouden moeten worden om zich te verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid?

Basis: Iedereen (n=6151)



Ja

34%



Nee

62%



Weet niet

4%

Kosten en mogelijkheid om eigen risico te bepalen belangrijkste tegenargumenten

De gemiddelde ZP-er maakt een genuanceerde afweging in haar opvattingen omtrent verplichtstelling: gemiddeld geven ze ruim 3 argumenten, waarvan ruim de helft (54%) zowel voor- als tegenargumenten geeft.

Slechts 6% geeft alleen voorargumenten, echter wanneer we de kosten niet meerekenen als argument is dit 20%. In totaal geeft 40% alleen tegenargumenten.

Het belangrijkste argument tegen verplichting is dat een verzekering te duur is voor veel ZP-ers. Daarnaast vinden veel ZP-ers dat ondernemers hun eigen risico moet kunnen bepalen en dat verplichting het huidige vraagstuk niet oplost.

Voor ZP-ers die tegen verplichting zijn, is het belangrijkste argument niet de kosten (73%), maar de vrijheid om als ondernemer hun eigen risico te kunnen bepalen (75%).

Het belangrijkste argument voor verplichting is dat ZP-ers zonder verzekering grote risico's lopen. Daarnaast geven ZP-ers aan dat het risico dat hen wat overkomt onderschat wordt en door verplichting worden deze risico's door een bredere groep gedragen.

Met welke van onderstaande argumenten ben jij het eens?

Basis: Iedereen (n=6151)



Argumenten tegen

1. Verzekering is te duur voor veel ZP-ers (74%)
2. Een ondernemer bepaalt zijn eigen risico (58%)
3. Verplichting is geen goede oplossing voor dit probleem (42%)
4. Verplichte verzekering leidt tot bureaucratie (27%)
5. Verzekering is niet nodig (vanwege andere buffers) (22%)



Argumenten voor

1. ZP-ers lopen grote risico's (42%)
2. ZP-ers onderschatten het risico dat hen wat overkomt (26%)
3. Door verplichting worden risico's door een bredere groep gedragen (24%)
4. ZP-ers vertonen uitstelgedrag: het komt er niet van (18%)
5. Voorkomen van beroep moeten doen op de bijstand (17%)
6. Verdringing en schijnzelfstandigheid worden tegengegaan (9%)

Resultaten

Oplossingen verplichtstelling

ZP-ers zijn verdeeld over hun ideale verzekering: daarom moet er ruimte zijn voor eigen keuzes

Naast de vraag of verplichting überhaupt gewenst zou zijn, hebben we gevraagd naar de hypothetische situatie dat er van verplichting sprake zou zijn. ZP-ers zijn verdeeld over hoe de verzekering er dan uit zou moeten zien. Dit zien we terug in verschillende aspecten van de verzekering:

Solidariteit: Drie op de tien ZP-ers willen de risico's met alle werkenden delen; een kwart wil met niemand risico's delen. Lagere inkomens zijn het meest solidair en kiezen vaker voor alle werkenden (€ 20.000 - € 40.000: 33%). Topinkomens willen risico's het vaakst met niemand delen (34%).

Type regeling: Ook over het type regeling zijn ZP-ers verdeeld: de ene helft wil dat er een basisregeling voor alle werkenden komt en de andere helft vindt dat er een specifieke regeling voor zelfstandigen moet komen.

Duur en hoogte: Vier op de tien ZP-ers vinden dat de duur van een verplichte dekking op zowel korte als lange termijn moet zijn. Hoe hoger het inkomen, hoe vaker men alleen voor een verplichte dekking voor de lange termijn is. Verder wil de meerderheid wat betreft de hoogte van hun verplichte dekking de keuze hebben om zelf een percentage vast te stellen.

Stel dat de politiek besluit om de arbeidsongeschiktheidsverzekering verplicht te maken, hoe ziet dan je ideale verzekering eruit?

Basis: Iedereen (n=6151)



Risicodelen met:

Bekenden:	12%
Alle ZP-ers, beroepsgroep:	23%
Alle collega's, sector:	10%
Alle werkenden:	28%
Anders:	3%
Niemand:	24%



Regeling

Basisregeling alle werkenden	44%
Specifieke regeling ZP-ers	56%



Duur dekking

2 of 3 jaar (korte termijn):	25%
>3 jaar (lange termijn):	35%
Beide:	41%



Hoogte dekking

Minimum inkomen:	30%
Vast % tot max. bedrag:	16%
Keuze % van mijn inkomen:	54%

Geen uitgesproken voorkeur voor uitvoering indien arbeidsongeschiktheidsverzekering verplicht

In de situatie dat de politiek zou besluiten tot een verplichte verzekering voor zelfstandigen is het de vraag wie dit zou moeten uitvoeren. ZP-ers zijn ook hierover verdeeld: drie op de tien vinden dat de overheid dit zou moeten doen (middels een instantie) en eveneens drie op de tien vinden dat de markt dit moet bepalen (via een systeem vergelijkbaar aan een zorgverzekering). Een kwart van de zelfstandigen heeft de voorkeur om dit als ZP-er zelf of onderling te regelen, via bijvoorbeeld een broodfonds of andere onderlinge fondsen.

Hoe hoger het inkomen, hoe vaker men vindt dat dit via marktwerking uitgevoerd moet worden (tot 43% bij de topinkomens).

Wie zou een eventuele verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering moeten uitvoeren?

Basis: Iedereen (n=6149)



Overheid

31%



Markt

29%



ZP-ers
onderling

25%



Geen
voorkeur

11%

ZP-ers kunnen lastig hun tarief verhogen; lagere inkomens willen dat overheid het verschil draagt

Door een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering zal het inkomen van ZP-ers die nu nog geen voorziening hebben dalen. Ruim de helft van de ZP-ers vindt dat zij zelf de kosten zouden moeten dragen.

Wanneer ZP-ers het verschil zouden moeten dragen, zouden zij hun tarief moeten verhogen. Voor 86% zou dit echter niet eenvoudig zijn.

Bijna de helft vindt dat de overheid in de kosten moet bijdragen. Slechts 21% noemt ook de opdrachtgever. Degenen die de overheid of opdrachtgevers als verantwoordelijke aanwijzen vinden dat dit vormgegeven moet worden door het inkomensverlies fiscaal te compenseren (79%). Collectieve afspraken met opdrachtgevers of toeslagen op het tarief worden nauwelijks als oplossing gezien.

Opvallend is dat twee derde van de ZP-ers die zelf reeds een voorziening hebben getroffen of deze niet nodig hebben, het vaker de verantwoordelijkheid van ZP-ers zelf vinden (67%).

Daarnaast geldt ook hier dat hoe hoger het inkomen is hoe vaker men vindt dat ZP-ers zelf het verschil moeten dragen (tot 74% bij topinkomens). Lagere inkomens vinden het vaker de verantwoordelijkheid van de overheid (tot 62% bij inkomen tot € 10.000).

Wie vind je dat het verschil moet dragen, wanneer het inkomen van ZP-ers zal dalen door een verplichte AO-verzekering?

Basis: Iedereen (n=6133)



Overheid

45%



Opdrachtgevers

21%



ZP-ers zelf

55%

In hoeverre denk jij dat je je tarief kunt verhogen, wanneer een AO-verzekering verplicht wordt gesteld?

Basis: Iedereen (n=6151)



(zeer)
eenvoudig

14%



(zeer)
lastig

54%



Neutraal

32%

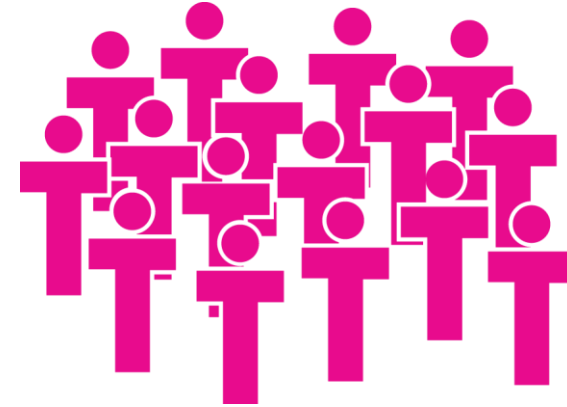
Steekproef & verantwoording

Verantwoording

Dit onderzoek is uitgevoerd middels een online kwantitatieve vragenlijst. In totaal hebben er **6151** ZP-ers deelgenomen aan het onderzoek.

Door de verschillende partijen is een link naar het onderzoek verspreid (onder andere via nieuwsbrieven en websites).

- Veldwerkperiode: 1 – 8 juni 2015
- Gemiddelde invulduur: 11 minuten
- De achtergrondgegevens staan op de volgende pagina.



Achtergrondgegevens

	%
Geslacht	
Man	64%
Vrouw	36%
Leeftijd	
Jonger dan 36 jaar	6%
35 – 45 jaar	23%
46 – 55 jaar	41%
56 – 65 jaar	27%
65 jaar of ouder	3%
Type werk	
Bureauwerk	26%
Licht werk	23%
Gemiddeld belastend werk	29%
Zwaar werk	22%

	%
Sector	
Bouw	11%
Kunst en creatieve sector	6%
ICT	10%
Industrie	4%
Journalistiek	2%
Onderwijs	3%
Overheid	3%
Particuliere dienstverlening	3%
Uiterlijke verzorging	3%
Transport en vervoer	2%
Zakelijke dienstverlening	28%
Zorg en welzijn	13%
Overig	13%

Achtergrondgegevens

	%
Gezinssituatie	
Alleenstaand zonder thuiswonende kinderen	17%
Alleenstaand met thuiswonende kinderen	5%
Samenwonend/getrouwd zonder thuiswonende kinderen	35%
Samenwonend/getrouwd met thuiswonende kinderen	41%
Type zelfstandige	
Zelfstandig professional	91%
Hybride ZP-er	6%
Volledig/gedeeltelijk arbeidsongeschikt	2%
Anders	2%

	%
Bruto bedrijfsinkomen	
<20.000 euro	25%
20.000 – 40.000 euro	28%
40.000 - 60.000 euro	16%
60.000 – 80.000 euro	10%
> 80.000 euro	11%
Weet ik niet/geen antwoord	10%
Bruto jaarinkomen	
<20.000 euro	4%
20.000 – 40.000 euro	17%
40.000 – 60.000 euro	22%
60.000 – 80.000 euro	16%
>80.000 euro	26%
Weet ik niet/geen antwoord	15%